

Prof. dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek diplomové práce

Petr Mazanec, *Diktátor v latinskoamerické skutečnosti a literatuře*, 144 str. rkp.

Petr Mazanec se ve své diplomní práci věnuje problematice, jež dosud zůstávala stranou zájmu české iberoamerikanistiky třebaže přitahuje už dlouhá desetiletí velký zájem historiků, literárních historiků, speciálních na latinskoamerickou realitu devatenáctého a dvacátého století jak v regionu tak mimo něj. Jistou výjimku zde představují úvahy českých překladatelů, kteří doprovodili díla různých latinskoamerických autorů publikovaných v češtině komentáři, v nichž seznamují čtenáře alespoň s konturami problému. Diplomant měl tedy těžkou úlohu, jíž se mohl vzhledem k nedostatku literatury v českých knihovnách zhostit prakticky jen díky studijnímu pobytu ve Španělsku. Ještě před odjezdem připravil základní osnovu práce a racionálně se rozhodl omezit své zkoumání na dva příklady diktátorů a jejich zobrazení v literatuře.

Pro devatenácté století zvolil argentinského caudilla Juana Manuela Rosase, pro dvacáté pak dominikánského vojáka Rafaela Leónida Trujilla. Oba patřili mimo veškerou pochybnost nejen k výrazným představitelům diktátorských režimů svých zemí, ale celé Latinské Ameriky ve všech dimenzích, které diplomant ve své práci sleduje. Tedy především postavení výkonné moci, jíž ztělesňovali, ve společnosti, osobní charakteristiky diktátorů a prezentaci diktatury jak na domácí tak na mezinárodní scéně.

V úvodu práce vyzdvihuje Mazanec výhodu komparativní metody při zkoumání obou diktatur a jejich literárního ztvárnění, které umožňuje ukázat nejen podobnosti, ale i rozdíly obou diktatur. Při jejich analýze vyzdvihuje i proměny, jimiž prošla latinskoamerická společnost během století dělicí dobu vlády obou diktátorů. Domnívám se ovšem, že měl ještě

více zdůraznit specifickou podobu Argentiny druhé čtvrtiny devatenáctého století, kdy Rosas jako formální hlava státu a nepochybný představitel diktátorského typu správy země kontroloval fakticky jen jednu, třebaže nejdůležitější část Spojených laplatských provincií, totiž Buenos Aires. Okrajové části státu zůstaly prakticky v rukách lokálních caudillů, kteří na počátku padesátých let nemalou měrou přispěli k pádu diktatury. Co se pak týče literárního ztvárnění Rosasova světa byl Mazancovou logickou volbou Sarmientův román Facundo, který je ovšem současně krásnou literaturou a politickým spisem. Nic přitom nemění na situaci fakt, že hlavním hrdinou románu není Rosas, ale jeden z caudillů lokálních. Facundo bývá oprávněně považován za jedno z nejdůležitějších děl nejen argentinské, ale celé latinskoamerické literatury poloviny devatenáctého století. Autor v něm využil osudů typického caudilla formativní fáze politické kultury Latinské Ameriky Facunda Quirogy k vylíčení konfliktu civilizace a barbarství. V něm sice zdůraznil kvality civilizace, tím spíš, že měl s barbarským caudillismem vlastní neblahé zkušenosti, nedokázal se však ubránit kouzlu tradice a drsného venkovského života. Otázkou, jíž se ovšem diplomant nezabývá, je skutečný zájem valné části argentinské společnosti na demokracii a civilizaci. Značná část Argentinců, pokud můžeme vůbec o Argentincích v této době hovořit, přežívala na samé hranici existenčního minima a těžko se patrně mohla starat o jiné věci než o fyzické přežití. Tyto problémy jsou ale dodnes předmětem diskusí argentinských historiků a těžko leze čekat, že by Mazanec mohl k diskusi o této otázce nějak přispět.

Co se pakl týče „trujillovské“ problematiky, považuji za velmi šťastný diplomantův krok využití práce jednoho významných politiků formativního období Trujillova režimu. Jesús de Galindez se stal nakonec evidentně obětí Trujillovy tajné policie a jeho osud jen dokazuje platnost Mazancových tvrzení. Za jistou slabinu „trujillovské“ části práce považuji opakované zdůrazňování Trujillovy snahy vytvářet zdání legitimacy jak pro domácí publikum tak především pro mezinárodní veřejnost. Mazanocovo tvrzení tu sice odpovídá realitě, stejně tak

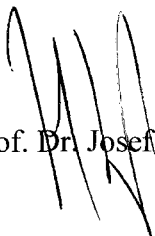
ovšem odpovídá skutečnosti, že se tato snaha nakonec mívá úspěchem a to v obou případech, což už diplomant stejně důrazně nekonstatuje.

Zdařilá je analýza obrazu sledovaných diktátorů v románech předních latinskoamerických autorů. Mazanec zde někdy sice dochází k celkem očekávaným výsledkům, „literární“ diktátoři nejsou, a těžko býti mohou, kopií diktátorů skutečných, autoři jim však dávají lidské rysy, které čtenář postrádá v v historických či politologických monografiích.

Moje poslední poznámka se týče bibliografie. Mazanec shromáždil reprezentativní soubor literatury. Chybu však vidím v tom, že ji nerozdělil na odborné tituly a beletrii.

Přes uvedené výhrady považuji Mazancovu práci za velmi dobrou, doporučuji ji k obhajobě a nepochybuji, že bude bez problémů obhájena.

V Praze, 14. 5. 2006.

Prof. Dr. Josef Opatrný